

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

<i>Előfizetési díjak:</i>		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőnének, az előfizetési pénzék a pénz- tári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 "	—	
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Kilencszáz év.

Kilencszáz esztendővel ezelőtt egy hatalmas történeti esemény adott irányt a magyar nemzet életének: Sz. István megkoronázása. Ez a szent ténykedés maga pedig betetőzése volt a nagy munkának, melyet a szent király népe megtérítésében kifejt. Más népeknél idegen származású hittérítők hajtják végre ezt a nemzeti életre oly roppant befolyású mozzanatot, nálunk magyaroknál a fejedelem lesz népe apostolává, az ő életének tündöklő szentsége szolgál példának, a mely az ősi formákhoz, szokásokhoz ragaszkodó nép előtt az idegenszerű eszméket, szertartásokat be tudja vétetni. Századok kellenek ahhoz, a míg a nemzet egy része feledheti az ősi hagyományokat, a forrásokat, az áldozatokat, a táltosokat, a míg úgy a hogy hozzátörődik a kereszténység elveihez, a melyek az emberi kényre, romboló kedvre féket vetettek; de az alatt a nemzet másik része már dicsó emlékköveit rakja le az üdvözítő hithez való ragaszkodásának, alapul a fiatal ország számára. Azóta a vérzivatarok zúgása, a hitbéli kételkedés meg-megújuló földrengései nem tántorították meg a magyart hitében. Hiszen épen nemzeti küldetésének tudata, ennek a hitnek ereje erősítették meg kezében a fegyvert, melylyel az ösöktől szerzett, Sz. Istvántól megszentelt és biztosított hajlékot védelmezte. Hányszor torlódtak a habok a két erős kőszirtnek, a magyar egyháznak és magyar hazának lábainál, hányszor zúgták vészes éneküket a hajósok és hajón ülők fülébe. De hiába volt az elemek zúgása. Isten lelke örökös felettünk, hosszú örök élet van beírva az életkönyvébe nemzetünk számára.

S minő védelmet szült ez az anyai föld a hit magasztos eszméinek! Nemzeti büszkeség és lelkesedés magasztosít fel, ha a nemzeti szenteknek dicsó sorára, vagy azoknak hatalmas seregére gondolunk, kik kard-

dal, imádsággal és életszentséggel biztosították ennek a szent vallásnak áldásos hatását. Jeltelenül hamvadoznánk a megsemmisülés diestelen sírjában, sőt a magyar névnek pusztá emlékét is eltemette volna az idő, ha az isteni Gondviselés ily hősokeket nem küld számunkra

Vallásosság és hazaszeretet! Ennek a két erénynek tüköre az első szent király. Vallásosság és hazaszeretet! Ez van a többi hazai hősokeknak pajzsára vésvé. A nemzet apraja-nagyja kitarott ezek mellett a jelszavak mellett. Mily felemelőleg nyilatkozik mindkettő régi népéinkben! Mily bizalommal fordul a magyar Istenhez s mily bünbánó alázkodással ismerik el országosan a mohácsi vész után, hogy bűneiért veri a magyart Isten keze.

A katolikus egyház elveinek erőssége tartja meg nemzetünket az önbizalom karjaiban, mikor a szerencsétlenségek már-már elsodrassal fenyegetik, ez acélozza meg karját, mikor Kelet vad csapatait határai véráztatta fokáról visszaveri.

Kilencszáz éve annak is, hogy a magyar nemzet Boldogasszony anyánk pártfogása alatt áll. Menuyi szép emlék figyelmeztet annak a fiui ragaszkodásnak bensőségére: templomok, pénzek, zászlók, egyházi énekek. A török idők viharai között mily bizakodó odaadással fohászodik a szegény zaklatott nemzet az ő Nagyasszonyához: Romlott hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról! Budavár ostrománál a Szűz Máriás lobogó alatt harcol a katolikus a reformátussal.

Egy református kuruc ezredes az első, a ki a Boldogasszony képével diszített zászlót a vár fokára tűzi. S ki nem emlékszik, minő bizalommal folyamodott a magyar elnyomatásának nehéz perceiben a Bach-korszak alatt közelebről a Nagyasszony oltalma alá?! Oh élénken

örizzük, Szűz Anyánk, anyai pártfogásod emlékét s nem szűnünk meg soha hálás fiad lenni!

A harmadik mozzanat pedig, mely ünneplésünket magyarazza, a szent korona kilencszázéves jelentősége és szerepe a magyar nemzet történetében.

Nincs a hűségnek, alattvalói ragaszkodásnak szebb nyilatkozása, mint az, a melyről a magyar nemzeti élet egész folyamata tanuskodik a fejedelmekkel szemben, mielőtt felkenetvén, a szent korona fejüket érintette. Másrészt ez a szertartás a királyokat a közösen hozott törvények megtartására, a nemzeti jogok tiszteletére kötelezi.

De koronánk nemcsak a király és nemzet közötti szent viszonynak a symboluma, hanem záloga és jelvénye annak a nagy jelentőségű összeköttetésnek, mely nemzetünket a pápai székhöz, Krisztus Urunk földi helytartóihoz fűzte. Nem mint hűbéres ország állott vonatkozásban Magyarország Rómához, hanem mint szárnyára bocsátott kedves fiu, ki szükségeiben szerető gond tárgya, ki mindig számíthat a szülő támogatására, a nélkül, hogy ezért tőle a hálán kívül egyebet várnának. Hányszor sietett oltalmunkra a mi jó atyánk a pápa, a mikor viszálykodás vagy külső ellenségek háborgatták vagy fenyegették romlással hazánkat! Bátran elmondhatjuk, hogy nemzeti életünk virágzásában és megmaradásában elévülhetetlen érdemei vannak a pápai székhöz.

A Gondviselés iránti hálával és szeretettel eltelve ujítsuk fel ezeken az örömnapiokon kilencszáz éves katolikus voltunknak eme három alapvonását! Nemzetiünk országfentartó tulajdonságai csak addig felelhetnek meg a rendkívüli feladatoknak, míg nem teledjük hogy a kereszténység elvei adják országunk erejét, hogy a Boldogasszony hathatós védelme mindenkor megvéd bennünket s hogy a korona mint szent symbolum fűz és kötelez el a király iránti hűségre, a pápai székhöz való ragaszkodásra!

A XIX. század családi tüzhelye.*)

(Vége.)

A történelem és hatezer éves tapasztalat bizonyítja, hogy a szív Isten nélkül képtelen boldog családot létesíteni, azt egységesé, felbonthatlaná, keresztényileg becsületessé alkotni. Ennek oka az emberi szív állhatatlanságában rejlik. A szerelmet féktelenségében csak Isten képes szabályozni. Az ő hatalmas keze védi a tüzhelyet, eltávolítván onnét az orvostekinteteknek még árnyékát is s egyedül ő az, ki a szerelmet akként szabályozza, malasztijával segíti, hogy folytonosan őregbedjék és növekedjék. A vallás az ifjút az oltár lábaihoz viszi; oda vezeti az ifju szüzet is, letérdelteti őt s ezt

*) Mutatvány Verus-nak „A socialismus hajdan és most“ c. művéből. (L. múltkori számunkat!)

mondhatja vele. „Uram, ifju vagyok, ő szeret, de elismerem gyarlóságomat, elismerem, hogy csak törekény virág vagyok, elégtelen arra, hogy magamért és örökre szeressem. Oh Uram megnyitván szemünket az örök szépségnek, nyisd meg lelkünket az örök szerelemnek.“ Erre a földi homály szétszakad s az elbűvölt szem a ragyogó, de oly hervatag szépség mögött megpillantja a való szépséget; az Isten által teremtett, Jézus Krisztus által megváltott s pillanatra földre helyezett lelket, ki már belső szentélyében hordja a nagy Istent. Ki mondja meg, hány szívet mentett az meg azon apró szirtektől, mikor az öröknek mondott szerelem hajótörést szenvedett? Jöhet az aggkor, változhatnak a vonások, elveszitheti tündeségét az arc, de nem a lélek, mely naponkint nagyobb lesz, s szépsége annál ragyogóbb, minél közelebb ér az örökkévalósághoz.

A családot alkotó szívnek első törvénye: a növekvő szerelem, mely Isten nélkül sohasem lesz megvalósítható.

Ugyancsak ennek a szívnek van egy másik törvénye is, mely nélkül a család lehetetlen s ez már áldozatot követel a családalapítótól. „A házasság — mondja Ozanam — nem pusztán szerződés, mindeuk fölött áldozat, jobban mondva kölcsönös áldozat ez. A nő feláldozza Istenről nyert visszazserezhetetlen előnyeit, anyja gondjainak főtárgyát: zseuge szépségét, gyakran egészségét is; végre azt, a mi a nőben csak egyszer van meg: a szerelemre való képességet. A férfi viszont áldozatul hozza ifjusága szabadságát, a paratlan, soha vissza nem térő éveket, ama képességet, mely csak férfikora hajnalán van meg benne: feláldozni önmagát azért, kit szeret; végre az első szerelem ama buzgalmat, hogy társa sorát dicővé, édessé tegye. Két kebellye ez: egyikben szépség, szemérem, ártatlanság; másikban tiszta szerelem, önfeláldozás, a férfi tökéletes odaadása annak, ki gyengébb, mint ő. És e két kebellynek egyenlően kell megtelnie, hogy az egyesülés szent és Istentől áldva legyen.

A családalapítók, u. m. férfi és nő, nem önmaguké többé, hanem egymásé. Ezer baj, gond gyötri őket együtt. És épen a gondok okai annak, hogy az Eden illatos árnyai alatt kezdett házasság keresztfán végződött.

Ime ez a második szirt, melyen a szív szerelme Isten nélkül megtörik. Kezdetben, ifju hevében, az áldozat hallatára repes, az önfeláldozás édes neki. De hát hol az a szív, mely a sok szenvedésben, gondban ki nem fáradna? Ki az, ki önfeláldozó szerelme Thabor hegyéről ne kívánczozott volna le? Mindnyájunk szívében egy szegényletes seb ég: képtelenek vagyunk hosszú áldozatra még azokért is, kiket legjobban szeretünk.

Innen van mindjárt a házasság első éveiben az a sok zsbibasztó keserűség, a nyilvánosság előtt többé nem titkolható viszálykodás, az a jég hidegség; mig végre a házasság köteléke elviselhetetlen nyűggé válik. Ugy szerették egymást! s most gyűlölik. Miért? Mert nem tudták, mi az önfeláldozás.

Ebben a tekintetben csak a vallás önthet erőt a lelkekbe. A szerelmet már születésekor kezei közé veszi s abból állandó valóságot alkot. Az „igen“ szót a szentség méltóságára emeli s így az Isten akaratával a szerelem megvalósításához szükséges erőnek élő titokteljes és kikapadhatlan forrásává lesz. Az isteni malasztuak kiszámíthatlan ereje felvértezi az ifjakat a tövisiek és fájdalmak ellen, fentartja kötelmeik színvonalán. A szeretet, béke, egyetértés angyalai

telepednek le miot állandó vendégek tűzhelyök körül, mert a hol a kereszt otthon van és tiszteletben tartafik, ott az istenes élet is virágzik.

Oh mennyire szánlak benneteket, kik Istent számlázitek szeretetekből. Aldozat rátok is vár és nem fogjátok elviselni tudni. Szomoru, nagyon szomoru napokat jósolok nektek; házatok vizsályok, panaszok és ki tudja, talán oly szomoru véres jelenetek színhelye lesz, minöket naponta a birlapok sötét basábjain olvasunk; kalvária ez, melyet a keresztény hitvesek nem irigyelhetnek töltek.

S ezzel vége? Oh nem! az apa, anya, bár a legbensöb-ben egyesülve még nem képez családot, mert itt még nincs meg a szív egész teljében. A férj és nő egyesült törzséböl nemsokára virág hajt ki: a gyermek. Virág? de talán tövis. Mindegy, bizonyára legnemesebb büszkeségük, legéde-sebb örömük tárgya ez; de egy atyára, ki méltó e névre, egy anyára nézve a legkínzóbb aggodalmk forrása is. Igen; e kedves kis lény mihelyt megjelen, nemsak anyja keblét kinozza, hanem atyja homlokát is gondokba borítja s a legsúlyosabb felelősség terhét rójja vállaira. S aztán, hacsak egészsége s ezernyi veszély közt fejlődése fölött kellene örködni. De hát halhatatlan lelke is van. Ezt szintén nevelni, bele méltóságot és becsületérzetet, tisztaságot, gyöngédséget, hitet kell csepegtetni, benne Isten és az emberek szeretetével együtt az önbecsérzetet is ápolni kell. És ha bukni találna, ha szomoru korunk oly erőszakos viharai földre tipornák e gyöngé csemetét: lelkére kell beszélni, őt inteni, figyelmeztetni, fölemelni, föltéve, hogy ellenkezik s hanyathomlok rohan a gyalázatba, ugy még a könnyeket, sóhajokat s a szív mélyéről feltörő s eget verő jajszót sem szabad kimélni megmentésére. És a világ azt hiszi talán, hogy Isten nélkül e nehéz feladatot megoldja! Ha nem hisztek oh családok, sem Istenben, sem halhatatlanságban, sőt még a lélek létében sem, ha fiatal nektek nem egyéb e véletlen által összehozott parányi anyagnál, melyre megsemmisülés vár, vajjon fogtok-e törödni halhatatlan részével?

Oh dehogy! Ti nem lesztek gyermekeitek lelkének atyjai; fájdalom, még atyák sem lesztek. A szív és család harmadik törvényét, a termékenységet sophismátok által kijátszátok, az élet legnagyobb méltóságát, az atyaságot eldobjátok magatoktól, miut valami terhet.

Nem lesznek gyermekeitek, vagy nem lesz csak egy, hogy neveteket, vagyonotokat rá hagyjátok s azt, mert egyetlen, terdén nevelitek, bálványozzátok, elrontjátok annyira, hogy kiskorában zsarnokotok, ifjú korában arcálla barátotok, szomorúságotok s egykor talán gyalázatotok lesz.

Igy bűnhödik minden család, mely Istent mellözni akarja. Az ilyen családra ujjal mutatnak majd az öregek, az intő példája a jövő nemzedékeknek, hogy boldogságuk érdekében mitöl óvakodjanak hasonlóan a szirtek közt felszedett és a gyakori hajótörés veszélyes helyeinek jelzésül a tenger partjaira kitett hajóromokhoz. Oh ki ne borzadna vissza e sok család-hajó-romostól, melyeket mindennap szemlélnünk bö alkalmunk van. Hány család boldogan ült bele életsajkjába, bizva annak támogatásában, kiuek hatalmas szavától a háborgó tenger lecsendesül — és most elvezett boldogságát siratja, mert a szenvedélyek hullámozó tengerébe sülyesztette védő Istenét. Sirathatja feldúlt szentélyét, kétségbeesetten tördelbeti kezeit boldogsága elvesztén. A hol nincs Isten, ott nincs áldás —

áldás nélkül pedig a család mint család fenn nem állhat: Minden áldás forrása a jóságos Isten — tehát vissza Istenhez, vissza Krisztushoz, ez a keresztény szocializmus jelszava a családhoz. A vallás-erkölcsi nevelés első bölcső öje a család tűzhelye közepén Isten oltárával, melyen áldozatot mutasson be az atya, az anya annak, ki a családi boldogságnak megeremtöje és fentartöje. Az édes anyai tejjel szívja magába a gyermek azt az égi hitet is, melyről azt mondja a világ Megváltöja: A ki hisz, az üdvözül. „Ha Isten velünk, ki ellenünk“ ez legyen minden családi tűzhelynek jelége, fejrata. Ebben rejlik a kereszténység családi programja. E programm már magában foglalja az Isten oltáránál kötetö házasságnak szükségességét — s eltelését a vívmánynak kikürtölt polgári házasságkötésnek.

Az erd. r. k. státus középiskolái az Értesitök adatai szerint.

A gyulafehérvári főgymnasium. Az egyházmegye közép-pontja végre sok halogatás, tárgyalás és vita után új gymnasiumi épületet kapott, mely összesen mintegy 130000 forintba került. Az Értesitö bevezetésében Péter János állította össze vázlatosan az építkezés történetét, ismerteti az új épület helyiségeit s említi fel a felszentelő ünnep részleteit. Vajha beteljesednének azok az igék, melyeket befejezésül hangoztat, hogy az új épületben elhelyezkedö iskola „idötlen idökig legyen védö bástyája a vallásosságnak és a nemzeti szellemnek!“ Az „Ertesitö hét fényképben bemutatja az új gymnasium utcai és udvari homlokzatát, egyik osztálytermét, rajztermét, természetrajzi és természettani szertárát, tornacsarnokát. Azután az igazgatónak a felszentelő ünnepen elmondot beszéde, Balint Gy. és Fejér G. alkalmi költeménye zárják be a bevezető részt.

Az iskolának az 1899—1900. évben az igazgatóval együtt 14 rendes, 1 bejáró, 1 egészségügyi és 1 reudkivüli tárgyakat tanító tanára volt. Az Értesitö fájdalommal vesztésgként jelzi Straubert Ödön rendes tanárnak 33 évi tanári szolgálat után való nyugalmomba vonulását, kit ez alkalommal az iskolai főbatóság is elismerö szavakkal és bálójának kiteljesésével tüntetett ki; Wagner S. tanár az Értesitö lapjain kegyeletes sorokban tart szemlét életpályája felett; sorait lapunk egyik megelőző számában közöltük. — Az Értesitö nem számol be azon kitüntetésekröl, melyek az intézet igazgatóját érték; kit a f. iskolai évben pápa ö szentsége a Sz. Gergely-renddel, királyunk ö felsége a Ferenc József-renddel tüntetett ki; sem arról a szives üdvözlésről, melyben év elején tanártársai és tanítványai pályafutásának 30 éves fordulóján megtisztelték. Mindkét mozzanat elhallgatását magyarázza jament szerénysége. A tanárok közül értekezések vagy kisebb cikkeik írásával többen fejtettek ki némi irodalmi működést.

Az iskola a püspöki székhelyen lévén, említeni is alig kell, hogy püspök urunk különös figyelmében részesíti, gyakran látogatja, söt kiváló vendégeinek is bemutatja. Így a f. isk. évben többször volt szerencséje az iskolának öv. Majláth

Györgyné ő nagyméltóságához, püspök urunk édező anyjához, a ki magas életkora mellett is élénken érdeklődik Gy.-Fehérvár kulturális intézményei iránt; továbbá meglátogatták az iskolát Zichy Nándor gr., Cseh Ervin horvát miniszter ő nmltgaik és mások.

Ez utóbbi látogatások azonban — úgy látszik azért, mivel nem voltak hivatalos természetűek, — az Értesítőben nincsenek megemlítve.

Az iskola hivatalos látogatói voltak még Pál István előadó máj. 10—11-én, Kuncz Elek főgaagató nov. 25—28-án, Imets F. Jákó püspöki biztos évközben is többször, végül Török Antal világi gondviselő.

A vallásos és hazafias nevelés érdekében minden lehető intézkedés megtörtént. Az ifjúság a rendszeres alkalmakon kívül is gyakran járult az Oltárszentséghez. A Mária-társulatnak 35 rendszeres tagja volt és 18 jelölt. Ennek és általában az egész kath. ifjúságnak használatára készült az intézeti kápolna, melynek belső felszerelését nagy részben püspök urunk készítette, de többen járultak hozzá tetemes adományokkal magánosok is. — Az erkölcsi érzés erősítése érdekében helyes az igazgató felszólalása a jó izlést sértő és az ifjúság érzékiségét igazgató képes levelezőlapok ellen. A hazafias érzelmek erősítése tekintetében felelhetetlen lesz az iskola életében az EMKE XV. közgyűlése, mely a gym. tornaacsarnokban folyt le.

Az ifjúság viselete általában kielégítő volt. De mégis akadt két erkölcsileg rossz ultra tévedt fiú, kiket betörés és lopás miatt az összes középiskolákból kizártak. Egyet pedig uccai botrányos viselet miatt távolítottak el. A 321 vizsgálatot tevő tanuló közül 208-nak a viselete jó volt (64.8%), szabályszerű 103 (32.1%), kevésbé szab. sz. 2 (0.6), osztályzatot nem kapott 8 (2.5%).

Rendkívüli tárgyak a zene, ének és a szabadkézi rajz voltak.

Az önképzőkörbe 58 tanuló állott be rendszeres tagnak, a rendkívüliek száma 43 volt. Megbíráltak 20 prózai és 21 verses művet.

Pályadíjat úgy írásművekre, mint szavalatokra kelő számban tűztek ki. A vándoregyesület ebben az évben kirándulást nem rendezett.

A szegényebb tanulók nevelésére a finövelőben 21 alapítvány van, 5—6 tanuló úgy itt, mint a papnövelőben a felszolgálásért ingyen kap ellátást. — Káptalani ösztöndíjat vagy segítséget 13 tanuló élvezett. (40—80 K.) — A segítő alapból 16 tanuló látta el ruházzal, többnyire egy-egy reudruhával. A tandíj fizetése alól a 23 papnövelőkön kívül 30 tanuló egészen, 32 tanuló félíg mentettek föl. Az elengedett tandíj az egész tandíjnak 23.4% — a.

Pénzbeli vagy könyvbeli jutalmat sokan nyertek. Püspök urunk 16 tanuló jutalmazott leginkább vallásos irányú könyvekkel. Az Ezredéves jutalmi alap kamatját: 60 koronát Péter Antal papn. nyerte, mint a ki az értekez. vizsgálatot jeles eredménnyel tette le.

A beirt tanulók száma 338, vizsgálatot tett 321. A tanuló ifjúság vallás és anyanyelv szerint a legtarkább képet nyújtja. Vallásilag a róm. katolikus tanulók száma 184, gör. kath. volt 45, gör. kel. 24, luth. 7, reform. 9, izraelita 51, unitarius 1. — Anyanyelv szerint magyar 248, német 14, román 59. — Alsófelmegyei volt 114, helybeli 91, másmegyei 112.

Az előmenetelre nézve a tanulók közül minden tárgyból

jeles volt 22 (6.9%), jó volt 64 (19.9%), elégséges 156 (48.7%) egyből elégtelen 47 (14.6%), kettőtől 12 (3.7%), többlől elégtelen 20 (6.2%).

Az érettségi vizsgálatra 35 tanuló jelentkezett. Ezek közül jelesen érett 4, jól 5, egyszerűen 19, javító vizsgálatra utasítottatott 7. Az érettségi vizsgálatokat Vajda Gyula dr. egyet. tanár vezette, a státust Mohay Sándor dr. képviselte.

Füredi levél.

Vicarello, aug. 4.

Miudennemű félreértés elkerülése végett ki kell jelentenem, hogy Vicarello nem elsőrangú fürdőhely, tehát nem fogok sem pincérek, sem cseh muzsikuskok ellen keservesen panaszkodni; másodsor, hogy az európai egyensúlyban körülbelül olyan szerepet játszik, mint Gyimes vagy Csik-Csatószeg. Igaz ugyan, hogy már a köszvényes etruszkok, meg rómaiak ide jártak gyógyulni, de ebből a harmadféltredecs multból nehány aranykorsónál megtörtött téglánál egyéb emke valami barázdában?! A mi jelentőssé teszi, az ásványvíze, melyet több rendbeli bajok ellen ajánl az orvosvilág. Engem ugyan még nem kínoz a köszvény, de annál inkább gyötrött a bőség s ezért egy szép napon, mikor már nem tudtam megalkudni a helyzettől, ott hagytam a bét halom városát s egy szelid járati olasz vasuton kirobogtam a Braccianó tó partjára. Az álomásan két század olasz baka ácsorgott, a mi bennem nem csekély csodálkozást keltett, mert ilyen fogadtatásban még nem volt eddig részem, de csakhamar beláttam, hogy a dicsőség nem nekem szól s azért mognyugodtan húzódtam vissza egy hintó sarkába. Az egyórás kocsizásnak az a haszna volt, hogy madártávlatból láthattam a tavat meg környékét. Akárcsak egy tengerszem, olyan a Braccianó tó. Kerek és mély, mintha kialudt kráter tölesérébe hordtak volna egy kis tengert holmi nekibusult cyklopsok. A vizét akár tűkörnek használhatni, olyan tiszta. Olajfával benőtt halmok környezik. Alig nyulik egy is magasabba kétszáz méternél, de van egy mégis, a Ro cca Romana, mely 600-nál is magasabb, úgy, hogy csúcsáról az egész etruszk földet áttekintheti a szem. Közel a tóvéhez van a fürdő, melynek még nagyon elkel a reklám, hogy ne kongjon az frességtől. Így is jó, legalább van egy kis csend, a mit meg nem fizethet a városi ember, főleg ha irástudó. Volna is csend akárcsak a tó tenekén, ha az az ezernyi kabóca meg béka nem muzsikálna éjjel-nappal. Mintha csak fizetnek! Soha ilyet nagy-Magyarországon! . . . Az istenadta bogara kiáll egy ágra, napfürdőt vesz Kneipp rendelése szerint, azután hajrá! elkezd zöngicselni s ki nem fogy a danából, míg csak az utolsó napugár ott nem vész a hegyek mögött. Akkor meg elkezd kvartvogni egy Basso II-o a közelé tóban, hűsz lépésről felel rá a másik, egy harmadik, ki vékonyan, ki vastagon s megindul a béka hangverseny, mely változatos akár egy Wágneropera, már a hogy a terem-

tő Ursten tudniok adta ezeknek a zöldfrakkos, meg sárga-cipős ingyenélőknek.

Néha egyéb hang is zavarja az ábitatos, esti csöndet. A furdvendégek éneklék a „Santa Lucia“-t, a németje belekép a „Loreley“-be, az egy szál magyajja meg, hogy szegyenbe ne maradjon népe, szintén rágyujt egyre azokból a remek népdalokból, melynek szépségeit a német soha meg nem érti, az olasz is legfeljebb csak sejtí.

Naphosszat a jó levegőt élveztik, meg sétálnak a meddig tetszik. Olykor nekivágunk gyalog az etruszk földnek s bandokolunk egy vagy két napig, mialatt tanulmányozzuk az olasz életet minden alakban, városban, mezőn, osteriákban és szutykos vityillókban egyaránt. A legérdekesebb persze a lakóság viselkedése velünk szemben. A kutyák le nem fognak, mert kevés van; a gyerekek meg nem dobálnak, mert kezebbek, hanem az asszonyok, juj! azok kíváncsiak ám! Egyszeriben a kapunál, ablaknál van mindenki, találgatják, hogy mik vagyunk, a legtöbbször angolnak néz, olyik közelebb jár, mert franciának vagy németnek gondol, hanem a tisztességes foglalkozásunkat a századika sem találja el. Bassanóban egy öreg néni csak gondolt ki. Mosolyogva „buon giorno“-t kívánt, a mikor is hamarjában büntetésül húsz rincelet többet mutatott a képe; mi a „buon giorno“-t (jó napot!) viszonzottuk, a miből az öreg néni valamit küldhetett, mert „davvero“-val (az ám!) fordult a szomszédjához. Talán csak nem nézett olasznak! Az ugyan nem szeretnék lenni; inkább valami norvég fjordban állítsák ki a keresztlevélemet!

A szellemi életet nem nagyon kultiváljuk. Ujságon kívül egy olvasni való alig kerül. Az az, hogy igen: a Vas Gereben. Őt már csak el nem hagyom, mert a hazafias érzést is fel kell időnkint szítani. Ha attól félek, hogy lassabban kering a vérem, eltűnök az ő nagy alakjain: Földváry Gáboron, Fáy Andrásan, akkor persze úgy nekipezsdül a vér, hogy alig tudom elcsúszítani. Ha meg a szomorúság akar fészket rakni bennem, akkor is csak jók ezek az óriások madárijesztőnek; hisz nem csak törpék lézengenek a világon, a kiknek sok a maguk baja is, hanem kerüli olyan is, a kinek ezer máse sem sok.

Úgy látom, hogy fogytán van a papiros s azért rövidesen meghívnam közsvényes hazámfait az olesó Vicarellóba, Róma közelébe, de félek, hogy magamra haragítom a nemzeti Geniust, hisz elég magyar jár ugyis külföldre költeni meg világot látni, míg Erdélyben akárhány furdöt bezárlhatnának a közönség részvétlensége miatt.

R.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Nagy-Boldogasszony napja.** A jubileumi szent évnek ránk magyarokra nézve aug. 15-ike volt a legkimagaslóbb ünnepe. E napon koronáztatta meg magát Szt. István a magyarok apostola, 38 évvel később meg ugyancsak e napon ajánlotta a szent király országát és népét az angyalok Királyinjének küldötte oltalmába. E kedves nap 900 éves évfordulóján városunk kath. közönsége is örömmel sietett haláljának és üdvözlésének kifejezést adni. Aug. 14-én este a harangok méltóságos zúgása hirdette a nagy ünnep közeledését. Az ablakokban felragyogott a szent örömmek tündöklő sym-

boluma. Gyönyörűség volt nézni a kath. intézetek és családok szép kivilágítását, mely e bitbeliég hideg korban istanúságot mer tenni azok hitéről, életüknek égi világosságáról! De hát miért nem csatlakoztak Gy-Fehérvárt a kath. családok kivétel nélkül az ünnepi öröm eme megnyilatkozásához? Szomorúan kell ugyanis bevallanunk, hogy még olyan családok is, a melyek pedig a kath. életben előkelő helyet foglalnak el, nem mernek, vagy nem akartak világitani. — Másnap aug. 15-én a nemzeti trikolor legett a házakon, s a kellemetlen idő ellenére is tömegesen siettek az Ur házába! 1/2 hét órákor a gyóntató székek már mind el voltak foglalva és 9-ig szüntelenül folyt a gyóntatás. Az ünnepies szentmisére, melyet 9 órákor a székesegyházban ngs. és tőt Uj falusi József dr. apátkanonok celebrált fényes segédlettel, hivatalosok voltak és megjelentek az összes katonai és polgári hatóságok, s e mellett oly nagy számú közönség, hogy a hatalmas székesegyház zsúfolásig megtelt. Az ünnepi szónoklatot Vass Albert dr. theol. tanár tartotta.

— **Országos ünnepek.** Magyarország keresztény voltának kilenczázados ünnepe nagy arányokban foly. Az ünnepek megnyitója, a kath. tanítók ünnepi kongresszusa, lelkesedéssel vallotta meg újból is azon elveket, a melyeknek a kath. tanításügy harcosait vezetőik kell: az iskolában vallásos és hazafias nevelés, a családi életben és társadalomban rendezett, erkölcsös életmód által üdvös példaadás. Az esztergomi ünnep a korona, a kormány és a jubiláló magyar nemzet egyetértő lelkesedésével megmutatta, hogy a 900 év előtt az államat megalkotó elemek hálás szívvel áldoznak a Gondviselés jóságáért, hogy nemzetünket a katolikus vallás által a nemzetek sorában fentartotta. A budapesti nagygyűlés újabb bizonyítékot fog szolgáltatni arról, hogy a katolicizmus nemes feladatát továbbá is híven akarja betölteni és magasatos állását megőrzi. A Sz. Istvánnapi körmenet és mindenütt megtartandó istentisztelet alkalmat nyújt, hogy halálával adozunk a bölcs a nagy és szent király emlékének. Ünnepejünk katolikusokhoz illő lelkeséggel és örömmel!

— **Királyunk ő felségének** hetvenedik születése napját egész Magyarország rendkívüli lelkesedéssel és különös ragaszkodással ülte meg. Minden város és falu megette a maga kötelességét az alattvalói hódolat és szeretet nyilvánításában. Gyulafehérvár aug. 17-én este fényesen ki volt világitva. Ez alkalommal úgy a köz, mint magánéptettek teljes diszükben hirdették a nevezetes évforduló jelentőségét. Különösen szép volt a Károly-kapu, melyen villamos lámpácskáktól alkotott körben ragyogtak a F. J. betűk. A várfalaknak város felé néző részét mécsesek hosszú sora diszítette. A rakéták, melyeknek feleregetése a várban már délután kezdetét vette, vigan sísteregték fel az égűrbe, a hol sziporkázva durrantak el. 18-án a polgári és katonai hatóságok részt vettek a királyunk ő felségének hosszú életéért tartott ünnepi szentmisén. Délben a tisztikar diszében adott, melyre a papságból is hivatalosok voltak néhányan.

— **Az eucharistikus kongresszus,** melynek elnöke püspök urunk ő mltga volt, a következő program szerint tartotta tárgyalásait A kongresszus augusztus 17-én délután 3—5 óráig és 18-án déli 11—1 óráig tartotta üléseit. 1. Megnyitó beszéd. 2. A papok Eucharistia-Társulata és az Oltáregyesültek tüladata. Előadó Porubszky József, tó-almás plebános, pápai kamarás. 3. A legfőbbéesebb Oltárszentség hittani szempontból. Előadó Tomcsányi Lajos, Jézus társaságának tagja. 4. A legfőbbéesebb Oltárszentség erkölcstani szempontból. Előadó dr. Fischer-Colbrie Agost, esztergomi kanonok. 5. A legfőbbéesebb Oltárszentség és a lelkipásztorok. Előadó Hahnekamp György, győri kanonok. 6. A legfőbbéese-

sebb Oltáriszentség és a sajtó. — A Roma—Loretói zarándoklat. Előadó Varga Mihály csongrádcsanai plebános, a „Reménységünk“ szerkesztője. 7. A legfőbbéesebb Oltáriszentség és a katolikus szertartások és művészetek. Előadó dr. Piszter Imre, a zirczeiszeri rend budapesti házának főnöke. 8. A legfőbbéesebb Oltáriszentség és az egyházi zene. Előadó Mayer Károly, székesfehérvári apát-kanonok.

— **Steiner Fülöp püspök halála.** Egyháznak oszlopainak egyik legerősebbje dőlt ki Steiner Fülöp székesfehérvári püspök halálával, ki aug. 11-én veszprémmegyei teési nyaralójában jobb létre szenderült. Az elhunyt és egyházmegyéje a legbuzgóbb igyekezettel készülődtek a székesfehérvári nagyszabású kilenczázados jubileumi ünnepre, a mikor a főpap hirtelen jövő betegsége s váratlan elhunytja az ünnepi hangulatot a legmélyebb gyászra változtatta. A boldogult nagy tehetségével, szorgalmával s papi erényeivel szép pályát futott meg s rendkívüli fokát szerezte meg a magyar katolikusok tisztelőinek és becsilésének. Kezdetben a győri papnevelő hittanára és a győri jogakademia hitszónoka volt; inna vitték fel Bécsbe az Anguszteum hittudományi felügyelőjének, s egyuttal udvari kaplánnak. 1882-ben nagyváradi kanonokká nevezték ki, a hol mint a papnevelő rektora az az egyházirodalmi iskolát szervezte ujja. 1886-ban mint a Szent-István-Társulat alelnöke Budapestre ment lakni. Ebben az állásában páratlan buzgalommal szervezte a *tudományos és irodalmi osztály*, megalapította a *Katolikus Szemlé*t, megkezdte a népies iratok és díszművek kiadását. 1890-ben nevezték ki székesfehérvári püspöknek, mint ilyen rendkívüli határozott állást foglalt el az elkeresztelés kérdésének tárgyalásában. Az 1894. székesfehérvári kath. nagygyűlésnek ő volt az elnöke. Mint tudós különösen a Sz. Tamás bölcsészeti rendszerében volt jártas s rendszeres ismereteivel általános bannlatban részesült. A püspökség igen szerény anyagai helyzete mellett is nagy jótékonytságot tudott kifejteni. Ezek az érdemek teszik nevét emlékezetessé, feledhetlenné. Egyházmegyéjének gyászában osztozott az egész ország s temetésén, aug. 14-én, melyre püspök urunk is Székes-Fejérvárra utazott, a résztvevők minden oldalról meghatólag és rendkívülileg nyilvánult. Legyen emléke áldott és feledhetlen!

— **Bálinth György** tanárt és finöv. int. aligazgatót, társulatunk titkárát és a „Közművelődés“ egyik társszerkesztőjét, püspök úr ő méltósága egyetértve az igazgatótanácsal regeusnek nevezte ki a csíksomlyai finövelőhöz és internatushoz. Bucsuzót szerkesztőtársunk közbecsilésben álló tagja volt Gy.-Fehérvár társadalmának és egyik kiváló tanára a a gytehérvári gymnasiumnak. Költői tehetsége évek során át sok szép költeménnyel gazdagította lapunk tartalmát. Ezért a megválás tőle nagy fájdalomra esik lelktünknek. Csak az vigasztal, hogy férfini erejét mostantól fogva még nagyobb munkakörben érvényesítheti, azonkívül reméltük hogy a távolban is gyakran gondolt ránk és lapunkra. Isten, óvja és vezérle!

— **A nyári szünet vége** veszedelmesen közeledik. Ezt mutatja a vakációzó közönség hazaérkezése. A középonti papság és tanárság nagyon megritkult sorai kezdenek újra megtelni. Eddig ngs. Imets F. Jákó, Ujfaluai József dr. és Tamási Aron kanonok, Avéd Jákó gymn. igazgató és főt. Pál Antal finövelő int. regens urak érkeztek vissza városunkba.

— **Kinevezések.** Főpásztorunk ő méltósága Veres Ilonát a lembényi róm. kath. iskolához rendes tanítónőnek, Siklódi Pétert Köszvényes-Remetére rendes tanítónak, zetalakára pedig Gáspár Árpádot kántortanítónak, Bakó Albertet első rendes tanítónak és Ozaváth Miklóst negyedik rendes tanítónak nevezte ki.

— **A jubileumi ünnep Piskiben.** A jubileum szent év augusztus hó 18. 19. és 20-ik napján a piskitelepi róm. kath. templomban a következő renndel fog megtartatni: Augusztus 18-ikán: Reggel 7 óraker az ájtatosság megnyitása, szentség kitéttel. — Szent beszéd. — Reggel 8 óráttól 1/2 10-ig a gyermekek (10—15 évesek) gyónatása a sekrestyében. Déléltt 10 óráttól 1/2 12-ig szent beszéd, Te Deum, szent mise, mely alatt áldozás lesz. Délután 1 óráttól 6-ig szentség imádás magánosan és ezen idő alatt a (10—15 éves leánykák) gyónatása a sekrestyében. Délután 6 óráttól 7-ig szent beszéd. Vacserye. Áldás az oltári szentséggel. Aug. 19-ikén: Reggel 7 óraker szentség kitéttel. Szent beszéd. Azután (15—25 éves) fiuk és leányok gyónatása és áldoztatása 1/2 10 óráig. Déléltt 10 óráttól 1/2 12-ig Szent beszéd. Nagy mise, áldoztatás mise alatt. Délután 1—1/2 3-ig szentség-imádás; mindkét nembeli felnöttek (25—50 évesek) gyónatása. Délután 1/2 3—3-ig vacserye, Délután 3—6-ig gyónatás folytatása. Végül szentségim áldás. Aug. 20-án miut egyházunk búcsu-ünnepén reggel 6—7-ig a korosabb férfiak és nők gyónatása. Reggel 7 óraker szentségkitéttel és áldoztatás. Reggel 1/2 8—1/2 10-ig szentségimádás, gyónatás általánosságban. Déléltt 10 óraker szent beszéd a kerítésben, melyet megelőz és követ a daloskőr éneke. Az emlék-kereszték megáldása. Déléltt 11 óraker ünnepélyes szent mise. Délután 1—1/2 3-ig szentségimádás. Délután 1/2 3—3-ig vacserye. Délután 6 óraker szent beszéd és hálaadás. Áldás az oltári szentséggel. Isten szent kegyelme legyen velünk!! Piskí, 1900. aug. 15-én. Jaucsó Ernő plebános.

— **Gyászrovat.** Szlávik Ferenc marosvásárhelyi gymnasiumi tanár neje sz. Nani Emilia aug. 10-én életének 25. évében a haldoklók szentségének felvétele után rövid szenvedés után megszűnt élni. Temetése M.-Vásárhelyt aug. 11-én ment végbe. Nyugodjék békével!

— **Római hírek.** Nagy apparatussal, ágyúörej és fegyverörej között temették el Umberto királyt a Pantheonba. A király életében többször oda nyilatkozott, hogy ősei sirboltjában Supergában akar pihenni, de a kormány szabadkőművesei azt akarták, hogy a Pantheonban Rómában nyugodjék nagynek és a haza atyjának és galantuomnak nevezett apja Viktor Emanuel mellett, hogy így is megmutassák, hogy Róma az Italia unita lelke és fővárosa, Róma intán-gibile! A temetés azt a benyomást tette az emberre, mintha halálában Umbertonak újra lépésről-lépésre fegyverek segítségével kellett volna bevennie azt a földet, melyet életében bitort. Feltettek nagyon a király személyét, a miért is 15000 katonát vontak össze Rómában. Volt sok zür-zavar, melynél vagy 200 ember sebestült meg; voltak, kik természetlen útek a zavar okozását; letartoztattak egyéneket, kivélt puskaport, ként stb. találtak. A londoni hatóság sürgönyileg legnagyobb óvatosságra intette Rómát és volt eset, hogy a király környezete kardot rántott és a testőrség védelmi állást foglalt el. Mindez szomorú jövőt ígér az új királynak. Bennünket azonban az bánthat különösen, hogy Szent Atyánkat és a Vatikánt oly galádlú tudták liberalis és szabadkőműves aknamunkák meg kath. férfiak előtt is befeketíteni. A résztvev. melyet a Vatikán tanúsított volna Umberto halála és temetése alkalmával, a legszemtelenebb hazugságok szövénye,

A legbiztosabb forrásból tudjuk, hogy szó sem igaz abból, hogy Rampollátó halotta volna Ő Sztsége a gyzásos hirt. Az inas mondotta el a páának öttörzetés közben. Nem igaz, hogy a pápa misézett volna a királyért. A pápa semmi megbízatást sem adott a milánói érseknek, annál kevésbé küldött részvét iratot Margit özvegy királynénak. A Vatikán mindenben a legszigorubbban rezervált álláspontot foglalt el. A kormány püspököt akart a Vatikántól. Római prelátus nem kapott; római papság nem vett részt a temetésen, csak a Quirinalis plebánosa és papok — nagyon kevés számban — kikerülni lehet. Pontifikált a genuai érsek, kinek előzőleg oly üzenetet küldött a vikariatus, hogy az érsek jobban tette volna, ha otthon marad. De az eljött és velejött a „monsignorai” udvari papok egész serege felső Itáliából. A mise különben a király meghagyásából csak 25 percig tarthatott. (Pontificatus Requiem!) Mert mit is csinált volna ott hosszabb ideig az az egyvelege a szemenszedet: egyház és papfaló olasz patriótáknak! A szabadkönyvesek nyíltan vonultak fel jelenyeikkel. A pápai kormány alatt felségértés miatt börtönbe került egyének tisztas rásulata is bíszkén lobogathatta zászlóját. Ott voltak a Rómában telepedett különféle vallásfelekezetek, hogy gyzásójának leguagyobb pártfogójuk koporsójánál. Szent király! Szent királyné! Mennyi émelegős frázis, fogalmak zürzavara! Olvastam kath. lapokat, melyek hasábnyi értekezéseket írnak Umberto és neje Margit szent életéről. Lám! Margit férje és ura halálára imát szerkesztett, melyben égig magasztalja őt, a vértanút, a ki csak az igazságot tartotta szemelőt, a miért is hiszi, hogy az ég Ura az örök koronával jutalmazza És talált püspököt, ki ez imát approbálta és a templomokban elimádkoztatta. A cremonai érsek volt, a ki művével már az indexre került és különben is ismeretes. Margitot már Itália „Pietá”-jának keresztelték, szent asszonynak, a ki különben annak idején köszöntéssel fogadta el annak a költeménynek felajánlását, mely az ördögnek tömjénez és őt nevezi Italia egyedüli megmentőjének. — Annyi hazugságot rég nem írtak össze, mint ez esetben még kath. lapok is. Persze a forrás, melyből merítették szabadkönyves forrás volt, katolikus nem lehetett, mivel az olasz kath. lapok meglepően keveset írtak és csak száraz tényekre szorítottak. Különben Ő Sztsége nemsokára maga fog a világ elé lépni, hogy beszámoljon álláspontjáról és tiltakozzék a trónralépés alkalmából folytatott bitorlás ellen!

— **Szentgyakorlatokra jövő papok figyelmébe!** Mély tisztelettel kérem az augusztus hó végén tartando szentgyakorlatokra jövő azon főt. urakat, kik eddigi szokás szerint a papnevelő intézetben fognak szállást és ellátást kapni, hogy sziveskedjenek augusztus hó 27-én d. u. bejönni az intézetbe, és magukkal hozni saját használatukra körülkötő kendőt, poharat, szappant, cerusát, s egyéb apróságokat, mert ilyenekkel az intézet nem szolgálhat. Gyulafehérvárt, 1900. aug. 15. *Dr. Balás Endre* vicerektor.

— **Növendékpapok figyelmébe.** Az egyházmegyei növendékpapok Etelesek f. é. szeptember hó 3-án este, vagy 4-én reggel a királyfehérvári püspöki papnevelő intézetben megjeleneni és illetékes lelkészek ajánló levelét az intézet igazgatójának bemutatni. *Az intézet igazgatósága.*

— **B. e. Steiniczter Ede** sirja fölé emelendő emlékre és alapítványi sz. misére adakoztak: Kovács Lajos (Torda) 10 kor. Boeskor Ferenc 5 kor. Pálffy János 4 kor. Összeg: 176 K. 40 fill.

I R O D A L O M.

— **A magyar nemzet története, kapcsolatban a világtörténet főbb eseményeivel.** A katolikus népiszkola felső osztályai számára írta Györfly János. A mélt. püspöki kar által kiadott tanterv szerint. Budapest.

A Szent-István-Társulat kiadása. 1900. 8-rét, 96 lap. Ára 48 fillér. Ezzel a könyvvel, melynek szerzője a fővárosi tanító kar egyik legderékabb tagja, a Szent István-Társulat nemcsak a népiszkolák tanuló ifjúságának tankönyvet, de a köznépek hasznos olvasmányt is ad a kezébe. Mert ez a történelmi tankönyv népolvasmányok is igen érdekes és becses. Előadása olyan világos, nyelvezete olyan könnyű, hogy játszva tanulni meg belőle a történelmet. A mi pedig a könyvecske kiállítását illeti, arról a legszigorubb bíráló is csak a legjobbat mondhatja. Nyomatása a Stephaneum könyvsajtóját dicséri. Meg kell itt említenünk, hogy a könyv szövegét igen sok kép teszi változatosabbá. Ezek a képek, melyek egyföltégy művészi kivitelűek, nagyon fognak tetszeni a gyermekeknek is meg a szülőknél is és kiváló mértékben mozdítják elő a magyar nemzet történetének ismeretét és szeretetét. Es végül nem utolsó előnye a szóban forgó tankönyvnek az alacsonyra szabott ár. Midőn tehát a Szent-István-Társulat legújabb tankönyvkiadványát a piacra bocsátja, nyugodt lelkiismerettel és önértéssel hívja föl arra az összes tanfőriak és az érdeklét közönség figyelmét.

* **A kereszténységnek Magyarországon 900. esztendei jubileuma alkalmából** melegen ajánljuk a Szent-István-Társulat imént megjelent következő kiadványait: Gondolatok a századvégi bódolatnak és a magyar katholicizmus 900 éves jubileumának ünnepeire. Irta Prohászka Ottokár. Ara 1 kor. 20 fillér. Szent-István első magyar király. A kereszténységnek Magyarországon 900 esztendei jubileuma alkalmából. Irta Kisfaludy Z. Lajos (Sok szép képpel.) Ara 32 fillér. A szent Jobb, vagy az első apostoli király szent jobb kezének története. Irta Cenner Lajos. Ara 8 fillér. Nagyasszonyunk Szűz Mária. Áhítatos könyörgések gyűjteménye. Ara 8 fillér. A legméltóságosabb Oltárszentség előtt egy imádságban eltöltött óra ötpercekre beosztva. Ara 8 fillér. Jézus Szentséges Szívének litániája. Nemkülömben bódoló, megkövető és felajánló imádságok Jézus Szentséges Szívéhez. Ara 6 fillér. Mindeme könyvek megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII. Szentkirályi utca 28 szám.

— **Gazdaság- és kertészettan fiúk számára** (Elemi népiszkola V—VI. osztálya.) Irta Mócsi László tanítóképző tanár. Budapest, 1900.8-adrét, 67 lap. Kiadja a Szent István Társulat. Ara kötre 40 fillér.

— **Gazdaság és kertészettan leányok számára.** (Elemi népiszkola V—VI. osztálya.) Irta Mócsi László tanítóképző tanár. Budapest, 1900 8-adrét, 44 lap. Ara kötre 32 fillér. E két gazdasági és kertészeti könyvről együttesen szólhatunk, hiszen mindkettő egy cél felé halad, egy ügyet szolgál. Dicséretére legyen azonban mondva szerzőnek az a finom érzék, melylyel az annyira egy körben mozgó anyagból, finom érzéssel, nagy tudással és pedagógiai figyelemmel válogatta meg azt, amit a fiúknak tart szükségesnek, és azt, amit a leányok számára mond életbevágónak. Es az anyagok az a megosztása a tanító is, meg a tisztán gyakorlattal foglalkozó gazdasági és kertészeti is kielégítheti. A míg a fiúknál a mezei gazdaságtan kimerítően adja a tudnivalókat (talaj, talajjavítás, trágyázás, eszközök, gépek, a vetésről, a vetőmag, a takarmánynövények, kaszálók, legelők, állattenyésztés; szőlőművelés stb. stb.), addig a leányok számára irt gazdaság- és kertészettan magával a mezei gazdasággal kevesebbet törődik, de annál bővebben ír a kertészetről. Ad gyakorlati jó tudást, utasítást a konyhakertészetről, virágkertészetről és gyümölcsértékesítésről. Es épen ebben a

beosztásban áru el igazán praktikus érzéket. A nő, ha ura mellett a külső gazdaságban segédkezik is, de az ő világa mégis csak a belső gazdaság marad s a virágkertészet, meg gyümölcselkészítés és értékesítés. Ez a helyes fölfogás uralkodik Mócsy László két munkáján és ehhez simul a helyes nevelő látása, mely a művön átleng. A Szent-István Társulat tehat e munkával is gazdagította a magyar kath. tankönyvirodalmat, annyival is inkább, mert újabban mind jobban és jobban domborodik ki a népiskola feladatai között azon kívánalom, hogy a növendékek a vidék speciális viszonyaihoz mérten megfelelő gazdasági oktatásban részesüljenek. Az igazi népiskola — különösen a földműveléssel foglalkozó vidéken — nem zárkozhatik el többé attól az igénytől, amit e tekintetben a szülők a népiskolával szemben támasztanak. Sokszor azonban a legjobb berendezésű iskolakert sem nyújt elegendő alkalmat. Az iskolában a gyakorlat nem pótolhatja az elméletet, a mint viszont az elmélet semmi megfelelő gyakorlat nélkül. A jelen tankönyv alkalmas eszköz ohajt lenni a gyakorlattal párosult gazdasági oktatásnak a népiskolában. Szerző helyes érzéssel fordta össze az anyagot s minden sorából kiolvasható, hogy nem kutyorrasokból dolgozott, hanem ő maga is gyakorlott gazdász, aki amellett tanító is, s kitűnő választani a gazdasággal foglalkozó szülő gyermekének megfelelő anyagot. Módszere helyes. Írálya könnyű. Ajánljuk mind a két könyvet a kath. iskolai hatóságok figyelmébe, kérvényezve őket, hogy azokat már az 1900—1901. tanévre bevezetni sziveskedjenek. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

* **Az Örökimádás** I-ső évfolyamának augusztusi füzetét megjelent. A jelen füzet a következő dolgozatokat tartalmazza: Felhívás az Országos Eucharistikus kongresszusra a — Manna. — Az emberi jószág forrása. — A gyakorlati élet és a szentségimádás. — Oltáregyesületi ügyek: 1. Az Eucharistikus kongresszus programja. 2. A központi Oltáregyesület kiállítása. 3. Az oltárok ékessége a szentségimádók boldogsága. 4. Penzek nyugtázása. 5. Tárgyak lajstroma. Örökimádás temploma: 1. Az örökimádás nyugaton. 2. Az Örökimádás templomának kelyhe. — Egyházi öltönyök: Stola és manipulus. — Művészet az Oltáregyesület szolgálatában. Templomi érc tárgyak aranyozása. — Irodalom. — Vegyes: Terjesztőnk becses figyelmébe. — A füzet végül az Oltáregyesület elhunyt tagjainak névsorát közli. — Az „Örökimádás”-t Budapest, IV. Váci-utca 46. szám alatt lehet megrendelni. Egész évre 3 korona (1 frt 50 kr.). Érdeklődőknek a szerkesztőség készséggel küld mutatványszámot.

P á l y á z a t o k.

— Brassóban a bat osztályú r. kath. főlempi fiúiskolával egy évi, bavi előleges részletekben fizetendő 1000 korona készpénzfizetéssel és 300 korona lakáspénzzel összekötött tanítói állásra pályázat hirdettek, ezen állásra csak

olyan, oklevéllel bíró, r. kath.vallásu tanítók pályázhatnak, akik a magyar mellett a német nyelvet is jól beszélik. — A szükséges kellékekkel ellátott folyamodást f. évi augusztus 25-ig bezárólag, a r. kath. plebánia hivatalhoz kell benyújtani. Megválasztott tanító az I. fúosztályt fogja vezetni s állomását szeptember hó első hetében késedelem nélkül el kell foglalnia. Brassó, 1900. augusztus 2. A r. kath. iskolaszék.

— *A gyergyó-ujfalvi marostizesi* róm. kath. népiskolánál lemondás folytán üresedésbe jött tanítói állásra pályázat hirdettek. Jüvedelem: állami segélyből 660 korona, az iskolai magtár jüvedelméből 80 korona, 6 hosszú ól lágy tűzifa. Az iskolai épületben 2 szoba, konyha és kamarával ellátott csinos lakás, kertiletmény és szükséges gazdasági melléképületek. Kötelesség: a kijelölendő iskolás fiú és leánygyermekek önálló tanítása. Csak okleveles tanítók pályázhatnak s e célból kellően felszerelt kérelmüket folyó évi augusztus 26-ig az iskolaszék elnökségéhez küldjék. Az állomás f. évi október 1-én elfoglalandó. Gyó-Ujfaluc, 1900. július 29.

Molnár János,
plebános, iszkési elnök.

— *Az oszloai* róm. kath. segédkantör és tanítói állás lemondás folytán üresedésbe jöven, arra ezennel pályázatot hirdetek. Ezen állomás jüvedelmét képezik: 1.) két szoba és kamarából álló lakás az iskolában, 2) 50 kalangya rozs, 50 kalangya zab kepe, 3) 50 K. oszpora, 4) 25 terü tűzifa 5) stolaris jüvedelem 40 K., 6) 20 K., az alapítványi szent misék után, 7) 200 K. a tanév alatt a tandíjból, 8) 104 K. államsegély, 9) 10 K. faátalány az iskola pénztárából. Kötelességei lesznek: 1) a kantori teendőknben segédkezés, 2) az iskolaszék által bizandó vegyes osztály önálló vezetése, 3) vásár és ünneppapokon az ismétlők oktatása, 4) a faiskola kezelése. Azon okleveles tanítók, kik ezen állomást elnyerni ohajják, felhivatnak, hogy folyó év augusztus hó 27-éig pályázati folyamodványukat alulírt iskolaszék elnökhöz adják be. —

Tamás Dávid,
plebános, iskolaszék elnök.

— *A kászon-ujfalvi segéd-kantör és tanítói állásra* pályázat hirdettek: Jüvedelmei: a.) állami segélyből: 288 kor.; b.) az iskola-alapból: 100 kor.; c.) mise-alapítványból: 4 kor. és 76 fill.; d.) természetben ösz-kepe: 48 kal., pénz értéke: 192 kor.; e.) tavasz-kepe: 48 kal., pénz értéke: 96 kor.; f.) oszporából: 55 kor.; g.) stolaris jüvedelemből: 32 kor.; h.) ta-kepe illeték: 48 kor.; i.) szabad legeltetési jog: 12 kor.; j.) egy kis veteményes kert. k.) új lakás; két szoba, egy konyha, kamra, pince, istálló és a kantórral egy közös csűr; végül l.) ha igénynyel bír az ötödéves korpótlék. Kötelességei: a.) a kantornak az orgonálásban és éneklésben segédkezni; b.) a kezdő fi- és leánygyermekek tanítása; továbbá megjegyeztetik, hogy külön harangozó, templom-tisztogató és papot-öltöztető van. Pályázni kívánók kellően felszerelt folyamodványokat az iskolaszék elnökéhez szeptember hó 15 éig sziveskedjenek benyújtani Az állomás folyó évi október hó 1-é elfoglalandó.

Kelt Kászon-Ujfaluban, 1900. aug. 12-én.
Péterfi Lajos,
k. bíró.

Tima Adám,
h. bíró.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Ágost.
Szerkesztőtársak: Bálinth György, Erős József, Péter János dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lye. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.